

Latvijas Nacionālā bibliotēka svin simt gadu jubileju

Latvijas
Nacionālā
bibliotēka
simts

Bibliotēkas pirmā vadītāja Jāņa Mišņa rokraksts

Apskatot izstādi "Neredzamā bibliotēka", Valsts prezidents Egils Levits sarunājās ar LNB direktoru Andri Vilku

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtīniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

Konta nr.: LV80UNLA0050016243516

ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu, uzvārdu,
e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsit Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju
Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011, e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,
tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

www.facebook.com/@brivalatvija
[www.twitter.com @briva_latvija](https://www.twitter.com/@briva_latvija)

Mājaslapa:
www.brivalatvija.lv

Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) ir tikai vienu gadu jaunāka par mūsu valsti, tā dibināta 1919. gada 29. augustā kā Latvijas Valsts bibliotēka. Kopš neatkarības atjaunošanas 1991. gadā tā nes Latvijas Nacionālās bibliotēkas vārdu. Savukārt kopš 2014. gada bibliotēka atrodas pasaulslavenā arhitekta Gunara Birkerta projektētajā ēkā Pārdaugavā, Mūkusalas ielā 3. Tā ir viena no visnozīmīgākajām Latvijas kultūras būvēm 21. gadsimtā un jau tapšanas laikā sava ārējā veidola un iekšējā satura dēļ ieguvusi apzīmējumu Gaismas pils.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas 100 gadu svinības notika 31. augustā, kad visas dienas garumā Gaismas pilī norisinājās vairāk nekā simt dažādu notikumu – izstādes, koncerti, tikšanās. Lasītāji, kas kuplā pulkā plūda uz bibliotēku, varēja ekskursijas vadītāju pavadībā izstaigāt visus ēkas stāvus un ielūkoties arī ikdienā nepieejamās telpās; bija iespējams novērtēt atjauninātā Bērnu literatūras centra iekārtojumu vai dāvināt Tautas grāmatu plauktam savu īpašo grāmatu.

Daudzveidīgajam izstāžu piedāvājumam pievienojās jaunā ekspozīcija "Neredzamā bibliotēka", kas veltīta 14 vēsturiskajām kolekcijām, kuŗas veidojušas bibliotēkas krājuma pamatu. Šajā izstādē īstenots nolūks izcelt to krājuma daļu, kas ir bibliotēkas sākotne un kas sniedzas daudz tālākā pagātnē par bibliotēkas dibināšanu. Te iespējams "paviesoties" 18. – 19. gadsimta sabiedrisko un privāto bibliotēku rekonstrukcijās, atklājot šo kolekciju unikāli-

tāti un tos cilvēkus, kas tās veidojuši.

Izstādes "Neredzamā bibliotēka" atklāšanā piedalījās arī Valsts prezidents Egils Levits. Viņš teica: "Mūsu Gaismas pils ir kļuvusi par redzamu un atpazīstamu simbolu latviešu tautas dzīvesziņai, latviešu tautas kārei pēc zinībām un tieksmei pēc attīstības. Īpaši nozīmīgi tas ir tagad, bibliotēkas simtgades gadā, kas iezīmē pamatīgu, iezīmē nopietnību un spēju pastāvēt, izdzīvot un mainīties līdzī laikam. Tādēļ likumsakarīgi, ka simtgades svinību dienas priekšvakarā mēs vērsām skatienu uz saknēm, uz pirmsākumiem, arī uz mūsu Latvijas Nacionālās bibliotēkas pirmsākumiem. Mūsu valsts balstās mūsu nācijā, savukārt mūsu nācija balstās mūsu kultūrā un valodā. Latvijas Nacionālā bibliotēka ir mūsu kultūras simbols. Tā padara redzamu mūsu kultūras dziļumu, mūsu kultūras bagātību un padara katram iespējamu ar to iepazīties. Paldies Latvijas Nacionālajai bibliotēkai par to, ko tā simt gadu ir darījusi mūsu nācijai labā un mūsu valsts labā!"

Bibliotēkas jubileju apmeklējuši vairāki tūkstoši dažādu paaudžu cilvēki. Bet Saeimas priekšsēde Ināra Mūrniece, sveicot Nacionālās bibliotēkas darbiniekus un viesus, apliecināja:

"LNB nav tikai grāmatu krātuve un iespieddarbu glabātava, bet arī ideju radītāja un mūsu nākotnes veidotāja. (..) Gaismas pils ir mūsu tautas ideālu simbols. Tas atspoguļo mūsu ētiskās un estētiskās vērtības, valstiskumu, ilgtspēju un garīgo brīvību."

Septembra
latvisko norišu
kalendārs

2. lpp.

Latvija
dienu
ritējumā

3. – 4. lpp.

Franka
Gordona un
Sallijas
Benfeldes
polītiskie
komentāri

5. lpp.

Vai Oskars
Stroks ir
tango karalis?

6. lpp.

3x3 atskaņas

8. lpp.

Kas notiek
Kaukāzā?

9. lpp.

LATVISKO NORIŠU KALENDĀRS

8. SEPTEMBRIS

Tikšanās ar rakstnieci
Noru Ikstenu

Adrese: Schleswig, Stadtpark
Koenigswiesen, Kulturzelt (125
km no Hamburgas)
Laiks: plkst. 17.15

Festivāla "Norden – the nordic arts festival" Šlēsvīgā ietvaros tiks prezentēta Noras Ikstenas grāmata "Mātes piens", kura vācu valodā tiks izdota augusta beigās. Prezentācijā ar komunikāciju latviešu un vācu valodā palīdzēs *Andrea Riedel-Pauzers* no Hamburgas latviešiem.

10. SEPTEMBRIS

Filmas "Baltijas brīvības ceļš" izrādīšana

Adrese: *Uraniastraße 1, 1010 Wien, Austrija*
Laiks: plkst. 10

10. septembrī, kinoteātrī "Urania kino", Vīnē (Austrijā) būs filmas "BALTIJAS BRĪVĪBAS CEĻŠ" izrādīšana.

14. SEPTEMBRIS

Londonā notiks 2 dienu apmācības "Solis Tavas diasporas organizācijas attīstībā"

Eiropas latviešu apvienība (ELA) aicina latviešu kopienu pārstāvjus, kā arī individuālos interesentus pieteikties uz divu dienu apmācībām "Solis Tavas organizācijas attīstībā".

Apmācību mērķis ir stiprināt Eiropas latviešu diasporas kopienu kapacitāti caur zināšanu un prasmju iegūšanu no diasporas organizācijas dibināšanas līdz veiksmīgai projektu īstenošanai, veicinot diasporas kopienu savstarpējo sadarbību saites stiprināšanai ar Latviju.

Mācības notiks šā gada 14. – 15. septembrī Lielbritānijā, Londonā, Lūtonā, viesnīcā "Holiday Inn London – Luton Airport", adrese: *Airport Way, LU2 9LF Luton, United Kingdom*.

Detalizētāk par divu dienu apmācībām:

Apmācības vadīs eksperti no Latvijas ar ilggadēju pieredzi gan Latvijas, gan EEZ projektu īstenošanā, gan apmācību vadīšanā – Uldis Dūmiņš un Gunita Bērza. Par Latviešu svētdienas skoliņu veidošanu un attīstīšanu pieredzē dalīsies Latviešu Nacionālās padomes Lielbritānijā padomes

Nāc un uzdanco kopā ar mums!

Ceturtdienās no 19:00 līdz 21:00

19.09.2019	16.01.2020
24.10.2019	13.02.2020
21.11.2019	19.03.2020
19.12.2019	16.04.2020
	14.05.2020
	18.06.2020

Katoļu ģimnāzijā *Sankt-Ansgar-Schule Pausenhalle* (ieeja no Alfredstraße)
Bürgerweide 33
20535 Hamburg

ieeja par ziedojumiem

loceklis, ELA prezidija loceklis Māris Pūlis. Apmācībās tiks izmantotas neformālās izglītības metodes, lielāku uzsvāru liekot uz praktisko darbošanos individuāli vai darba grupās.

Dalībniekiem piedāvājam iespēju:

- apgūt projekta izstrādi no idejas līdz realizēšanai, tai skaitā finanču plānošanu un atskaišu sagatavošanu;
- iepazīties ar diasporas organizācijām pieejamiem finansējuma avotiem;
- tikties ar pieredzējušu vieslektoru, lai dalītos pieredzē un uzzinātu par jaunu biedrību dibināšanu un latviešu svētdienas skoliņu atvēršanu un pieejamo finansējumu;

- apgūt praktiskas iemaņas organizāciju finanču plānošanā, mārketinga aktivitāšu veikšanā, biedru piesaistē un organizācijas kapacitātes stiprināšanā.

Dalībnieku līdzmaksājums 70 EUR/personai*.

No projekta līdzekļiem dalībniekiem tiks segti ceļa izdevumi 150,- EUR robežās, kā arī uzturēšanās, ēdināšanas un apmācību izdevumi.

Pasākuma programma ir pieejama šeit: https://ej.uz/apmacibu_programma_UK

Jautājumu gadījumā: e-pasts: ela.projekts@gmail.com

Tāl. +37129751732 (WhatsApp)
Informējam, ka apmācības var tikt fotografētas un filmētas un

uzņemtais materiāls izmantots pasākuma un organizatoru publicitātes materiālos.

*Dalībnieku līdzmaksājumi pilnā apmērā tiks ieguldīti apmācību organizēšanā, nodrošinot projekta līdzmaksājuma izdevumu segšanu, kas nepieciešams projekta veiksmīgai realizēšanai.

Apmācības tiek organizētas projekta "Eiropas latviešu diasporas NVO kapacitātes stiprināšana" (projekta Nr.2019./LV/DP/04) ietvaros. Pasākumu finansē atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

16. SEPTEMBRIS

Baltijas ceļam 30

Adrese: *Athens 115 24, Grieķija*
Laiks: plkst. 11
Dokumentālās filmas "Those who dare" (Tie, kas uzdrošinājās) prezentācija un ceļojošās izstādes "Tā mēs gājām uz neatkarību" atklāšana.

20. SEPTEMBRIS

Baltu vienības diena Vācijā, Frankfurtē pie Mainas

Latviešu Frankfurtes biedrība aicina visus interesentus 20. – 22. septembrī uz Frankfurti, kur pirmo reizi ārpus Latvijas tiks atzīmēta Baltu vienības diena, kas tiek atzīmēta par godu 1236. gada

16.11. 2019.

VALSTS SVĒTKU PRIEKŠVAKARĀ GALVEJĀ

LATVIEŠU STIPRO ĢIMENŅU GODINĀŠANA ĪRIJĀ

Svinēsim valsts svētkus UN SUMINĀSIM PĀRUS kas šogad svin 10,15,20,25,30,35 ... kāzu jubilejas

Pieteikumus aicinām sūtīt uz e-pastu dina.bergholca@inbox.lv līdz 31.08.2019.

Vairāk infomācijas:
Dina 0892353932
Linda 0879091689

22. septembrī notikušajai Saules kaujai, kad žemaiši un zemgaļi iznīcināja krustnešu karaspēku.

Tāpat šodienas globalizācijas laikmetā un Eiropas politiskajā vidē aktualizējās jautājums par valsts identitātes piederību, uzdodot sev jautājumu: "Kas mēs esam, no kurienes nākam un kurp virzāties?"

Baltu vienības kultūras dienās mēs esam sapulcinājuši ekspertus un zinātniekus no Latvijas, lai apspriestu un rastu atbildes uz šiem jautājumiem. Amata meistari mums ļaus iekļūties senču ikdienā, piedāvājot darināt viņu tērpus un rotas, kā arī iejusties mūsu gadsimtu senajās mūzikas skaņu vibrācijās.

3. OKTOBRIS

Koklētāju nometne "Kokles balss pasaulē" Driedorfā, Vācijā

Koklēšana, spēles prasmju attīstīšana, spēlēšanas tehnikas, improvizācija, tradicionālā dziedāšana, tautdziesmu stāsti, zaptēšana, muzicēšana, draudzēšanās mūzikā, sadziedāšanās, vakarēšana.

Diskusija: Es esmu latvietis. Latvijas kā identitāte un pilsoniskā apziņa.

Laiks: 3. – 6. oktobris
Vieta: *Kreisjugendheim Heisterberg, Am Weiher 2, 35759 Driedorf-Heisterberg*.

Grupas: pilnīgi iesācēji, mūžīgie iesācēji, jaunie koklētāji (12 – 18 gadi), prasmīgie spēlētāji

Kalendārs tapis sadarbībā ar latviešiem.com

MĒS - BALTI

BALTU TAUTU NACIONĀLĀ IDENTITĀTE. PAGĀTNE, TAGADNE UN NĀKOTNE.

Baltu vienības dienas Vācijā, Frankfurtē pie Mainas 20.-22.09.2019

PASĀKUMS NORISINĀSIES: Saalbau Nidda, Harheimer Weg 18-22, 60437 Frankfurt

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS GORDONS

Ella Pamfilova (65) ir Krievijas Federācijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēde, vadot vienu no Putina administrācijas svarīgajām struktūrām, un Krievijas TV "Pirmajā kanālā" viņa bieži rāda sēžam līdzās prezidenta tuvākajiem padomniekiem.

Divas dienas pirms 31. augustā paredzētās kārtējās nesankcionētās protesta demonstrācijas Maskavas centrā Ella Pamfilova deva interviju amerikāņu ziņu aģentūras "Associated Press" (AP) Maskavas korespondentam.

Tā kā formāli šajās demonstrācijās runa ir par atteikumu neat-

karīgiem kandidātiem reģistrēties Maskavas pilsētas Domes vēlēšanām, Pamfilovas izteikumi šajā intervijā iegūst sevišķu svaru. Viņa teica: "Es patiešām gribēju atļaut iespējami plašāku konkurenci, lai visi reģistrētos. Bet neko nevarēju padarīt."

Viņasprāt, pastāvošā vēlēšanu kārtība, kas fiksēta likumā, nav pilnveidīga. Notikumi (protesta demonstrācijas. – F.G.) parādīja, "ka šī sistēma novecojusi. Tā nedrīkst. Sabiedrība mums to nepiedos. Sabiedrība prasa citādu pieeju. Cilvēki prasa ko vairāk."

Īpaši nozīmīgs ir tas, ka Pam-

filova uzsvēra: "Tā ir jauna, bezbēdīga (bezbēdņa) paaudze... Mums jāsaprot, ka šai paaudzei jāatrod sava vieta. Viņiem vajadzīga sociāla mobilitāte."

Pamfilova apsolīja, ka Centrālā vēlēšanu komisija ierosināšot vienkāršot parakstu vākšanu. Viņa uzsvēra, ka allaž atbalstījusi plašsaziņas līdzekļu brīvību, mītiņu brīvību un brīvu konkurenci vēlēšanu laikā.

Putina varas uzbrūcis nelika sevi gaidīt: 30. augustā Centrālās vēlēšanu komisijas (kuņas priekšsēde ir Pamfilova! – F.G.) preses dienests ieteica (!) visiem akredi-

tētiem žurnālistiem nepievērst uzmanību (!) šai intervijai. AP publikācija esot nekorekta (?) un vairākos aspektos "izkropļo viņas teiktā būtību".

Viss skaidrs! Putins noskaitās un deva "atbilstošus" norādījumus. Iespējams – telefoniski, jo viņš nemil komunicēt tieklē.

Pamfilovas intervija ir, var teikt, politiskas drosmes zibsnis, kas bija domāts pasaulei.

Vēl tas nav viss. Aleksejs Kudrins ieņem vēl svarīgāku amatu: viņš vada Rēķinu palātu (*Ščetnaja palata*) un faktiski ir Valsts kontrolieris. Te viņa ieraksts tvīterī:

"Pēdējo protesta akciju laikā tika bezprecedenta apmēros pielietota vara. Tam pievērs uzmanību Cilvēktiesību padome, un es tās aicinājumam piekritu. Ir svarīgi publiski novērtēt katru gadījumu. Visam vienmēr jānotiek tiesiskos ietvaros."

Kudrina vārdiem, šķiet, ir vēl lielāks svars.

Un patiešām – 31. augusta demonstrācija noritēja bez starpdarījumiem. Neviens netika aizturēts. Policisti stāvēja un vēroja...

SALLIJA BENFELDE

Mēdz sacīt, ka pilnmēness laikā cilvēki bieži mēdz runāt un darīt lietas, par kurām atliek vien pabrīnīties. Protams, politiķi nav izņēmums, bet pēdējo gadu laikā sāk izskatīties, ka politikas pilnmēness sindroms ir ne tikai ieildzīs, bet arī aug augumā.

Šķiet, paši redzamākie piemēri ir ASV prezidents Donalds Tramps un britu premjers Boriss Džonsons.

Par Trampa ideju nopirkt no Dānijas Grenlandi varēja pasmieties kā par asprātīgu anekdoti un gribējās pajautāt, vai ASV prezidents neplāno nopirkt, piemēram, no Francijas Korsīku. Savukārt Trampa ideja tikt galā ar viesuļvētrām, izmantojot mazas atombumbas, šausmās lika sastingt. Tomēr ne visas Prezidenta idejas pirmajā brīdī liekas tik trakas – piemēram, piedāvājums Lielbritānijai tūlīt pat noslēgt ar to visizcilāko un lielāko tirdzniecības līgumu ASV vēsturē, ja briti aizies no Eiropas Savienības (ES) bez jebkādas vienošanās, varētu likties pat kārdinošs. Britu premjers Boriss Džonsons par šo Trampa ideju ir sajūsmā. Tiesa, ne visi britu politiķi, arī viņa partijā, ir tik pārliecināti, ka tā ir laba ideja un ka tas tā tiešām notiks. Vieni netic Trampa solījumiem, jo viņš uzskata, ka Amerika stāv pāri visiem un visam un ir sācis tā dēvēto tirdzniecības kaŗu ne tikai ar Ķīnu. Otri baidās, ka Tramps piespiedis britus atteikties no ES stingrajām prasībām pārtikas kvalitātei un kopumā spiedis arī atteikties no sociālās valsts modeļa, graujot ekonomiku un ievazājot Apvienotajā Karalistē "mežonīgo amerikāņu kapitālismu". Tas varētu nozīmēt bezmaksas medicīnas, lauksaimniecības un finanču sektora skarbas pārmaiņas, ienākot Lielbritānijā amerikāņu uzņēmējiem ar saviem paradumiem. Tiek minēti četri iemesli, kādēļ "gadsimta darījums" varētu izrā-

dities tikai māni. Pirmkārt, savas prezidentūras laikā Tramps nav noslēdzis nevienu tirdzniecības līgumu, tieši otrādi – ir tos sarāvis, turklāt viņš vienmēr cenšas uzspiest tikai savas vajadzības un intereses un sākotnējās prasības visu laiku tiek papildinātas, līdz prasības vairs nav izpildāmas, neapdraudot valsti, kuŗai tās tiek uzstādītas. Otrkārt, ASV kongresam ir jāratificē tāds līgums, bet tajā ir milzīgs un iespaidīgs lauksaimnieku lobījs, kas savukārt nozīmē, ka britu lauksaimnieki var nonākt bankrotā priekšā un valsti pārplūdinās apšaubāmas kvalitātes amerikāņu pārtika. ASV kongresā ir arī ietekmīgs īru lobījs. Ja *Brexit* rezultātā starp Īriju, kas ir ES un Ziemeļīriju, kuŗa ir Lielbritānijas sastāvā, tiks novilkta stingra robeža un tiks pārkaŗts pamiera līgums, nekāda tirdzniecības līguma nebūs – par to jau ne reizi ir brīdinājusi Pārstāvju palātas spīkere Nensija Pelosi. Un minētie ne tuvu nav visi iemesli, kāpēc tāds līgums izskatās maz ticams un zibenīga "gadsimta līguma noslēgšana" drīzāk ir mānīšanās, lai neteiktu, ka tie ir klaji meli.

Borisa Džonsona ierosme apturēt britu parlamenta darbu uz 5 nedēļām – visticamāk, tādēļ, lai parlaments neiejauktos iespējā aiziet no ES bez vienošanās – jau izskatās pēc formāla valsts apvērsuma. Tiesa, premjēram ir paredzēta tāda iespēja, bet darīt to šobrīd, manuprāt, nozīmē to, ka vai nu premjēram ir pilnīgi vienaldzīga Lielbritānijas pilsoņu un pārējo iedzīvotāju dzīve, vai arī viņš un viņa domubiedri dzīvo kādā paralēlajā pasaulē, kur joprojām valda britu Imperija un tās likumi.

Mierinājumam varbūt var piebilst, ka, redzot, cik tas nav vienkārši – aiziet no ES – euroskeptiķi ir atmetuši ideju par aiziešanu no ES un tās sagraušānu, vietā liekot ideju par nopietnu refor-

mu nepieciešamību. Eiroparlamentā euroskeptiķi ir izveidojuši savu frakciju *Identity and Democracy*, lai cīnītos par, viņuprāt, nepieciešamajām reformām.

Protams, Tramps un Džonsons nav vienīgie politiķi, kuŗus ķēris "pilnmēness sindroms". NATO dalībvalsts Turcija, kuŗa sākusi lielo draudzēšanos militārajā jomā ar Krieviju, arī nebeidz pārsteigt un rada bažas par drošību Eiropā. Un, protams, tie nav vienīgie apdraudējumi.

Uz nemierīgās Eiropas, arī pasaules fona Latvija ir tāda kā miera osta. Ir nesaprašanās gandrīz visos jautājumos, ir gaidāma nopietna cīkstēšanās par budžetu – premjērmīnistrs Krišjānis Kariņš par to saka, ka katrs no pieciem valdības partneriem grib "visu vai neko". Jā, veselības aprūpei un skolotāju algām naudas būs vairāk, bet šobrīd nevar pateikt, cik tās būs. Turklāt algu palielinājums uzreiz neatrisinās 500 skolotāju trūkumu vai to,

ka speciālistu deficīts, piemēram, Rīgas 2. slimnīcā, cilvēkiem ar lauztām rokām vai kājām, guļot palātā, uz operāciju jāgaida aptuveni nedēļa.

Stāstā par skolotāju algām pārsteidza izglītības un zinātnes ministres Ilgas Šuplinskas nodoms neapmaksāt 1. – 4. klases skolēnu brīvpusdienas, lai nākamajā gadā varētu turpināt celt skolotāju algas, kā solīts. Tiesa gan, pēc ministres domām, brīvpusdienas var apmaksāt pašvaldības. Acimredzot ministre dzīvo kādā paralēlajā pasaulē, kuŗā vai nu visu skolēnu vecāki ir tik turīgi un labi pārtikuši, ka brīvpusdienas nav vajadzīgas, vai arī pašvaldības tik bagātas, ka var uzņemties to apmaksāšanu. Tas, ka ministres Jaunā konservatīvā partija pieprasa palielināt ar nodokļiem neapliekamās minimumus, kas savukārt samazinās pašvaldību budžetus, Šuplinska laikam nav pamanījusi. Tā dzīve, kuŗu dzīvo Latvijas iedzīvotāji, atšķiras no

tās dzīves, kuŗu dzīvo vismaz daži politiķi, tik ļoti, ka gribot negribot jādomā par paralēlajām pasaulēm, kuŗās mīt iedzīvotāji un politiķi.

Līdzīgus piemērus varētu minēt vēl un vēl, bet ir arī skaidrs, ka visām vajadzībām naudas nebūs un tajā nevar vainot tikai un vienīgi Krišjāņa Kariņa valdību.

Kopš Saeimas vēlēšanām ir pagājis gandrīz gads, varbūt ir laiks aicināt ievēlētu partiju pārstāvjus uz tikšanos ar vēlētajiem ne tikai Latvijā, lai vēlētajiem varētu pajautāt, vai solījumi ir bijuši izpildāmi un reāli un kā veicies, tos īstenojot.

Manuprāt, partiju vēlētajiem var ieteikt to, vai lēmumi valdībā un arī parlamentā tiks pieņemti saskaņā ar veselo saprātu vai arī katrs pieprasīs "visu vai neko". Nav jau tā, ka politiķi līdz šim nekad nebūtu pakļāvušies vēlētajiem spiedienam, atliek cerēt, ka "pilnmēness sindroms" nepārņems arī vēlētajiem prātus.

Pilnmēness un paralēlā pasaule

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

PRETOŠANĀS NENOĢURDINĀTĀ

INGRĪDA BURĀNE

Skaista un vērtīgām ierosmēm, pārdomām un sajūtām bagāta bija 22. augusta pēcpusdienā Rojas Jūras zvejnieceības muzejā, kad tika atklāta mākslinieces **Marijas Induss-Mucenieces** (1904 Roja – 1974 Upsala) nelielā piemiņas darbu skate viņas 115. dzimšanas dienā. Sarīkojumu ievadīja pianistes Helgas Gūtšmites klaviermūzikas koncerts, un par mākslinieci pastāstīja šo rindu autore.

Manuprāt, mākslinieces vieta un nozīme Latvijas mākslas vēsturē līdz šim nav pietiekami spilgti iezīmēta, izcelta. Tāpēc uzteicami, ka Rojas iedzīvotājiem un viesiem tiek atgādināts par spilgtu un talantīgu personību. Turklāt izstādīti var saistīt ar Latvijas Mākslas akadēmijas simtgades svinībām (Marija Induss-Muceniece absolvējusi prof. Richarda Zariņa Grafikas meistardarbnīcu 1931. gadā ar diplomdarbu *Pašportrets*, bijusi Grafikas meistardarbnīcas vadītāja 1940./1941. gadā) un plašākā kontekstā arī ar Latvijas Simtgades svinībām, kuŗas šogad norit Varonības zīmē.

Jā, var teikt, ka visa mākslinieces dzīve ir darbs grūtos, sarežģītos apstākļos, pašreizējā kalpošana savam talantam un pretošanās ikdienā, sadzīviski pie-

ņemtajiem nosacījumiem, kas īpaši skaudri skāra gudras, patstāvīgas, izglītotas sievietes aizvadītā gadsimta pirmajā pusē. Viņas draudzene Zenta Mauriņa, kuŗa sarakstījusi vienu no plašākajām un būtiskākajām apcerēm par mākslinieci, raksturo Mariju šādi: "...āriģi mierīga kā zeme, iekšķīgi sabangota kā jūra..." (*Labietī*, 1947, Nr. 4).

Marija Induss-Muceniece dzimusi Rojas Jūrniekos kuŗu būvētāja un kapteiņa Jāņa Mucenicka ģimenē. No deviņu gadu vecuma viņa mācās dažādās ģimnazijās Rīgā. Kad pirmajā mēģinājumā nekļūst par studentu Mākslas akadēmijā, tad laiku velti nezaudē, bet gadu apgūst zinības Latvijas Universitātes Matemātikas un dabaszinātņu fakultātē. Arī vēlākos gados viņa aizvien tiekusi pēc jaunā, neizziņātā – mācījusies gan grāmatveidības, gan biškopības kursos, taču šķiet, ka līdztekus aroda apguvei pie mūsu *grafikas tēva*, sevišķu iespaidu uz viņas māksliniecisko rokrakstu atstājuši studiju gadi beļģu profesora Izidora Opsomera vadītajā Karaliskajā mākslas institūtā Antverpenē (1934–1937). Kā uzskata viņas laikabiedre gleznotāja Erna Geis-

taute, tad tieši no Beļģijas, Eiropas muzejiem "... viņa no turienes pārveda ne tikai izslipētu tehniku, bet galvenais – atraisītas personības brīvu izteiksmes spēju, ko viņa cēla priekšā Rīgas publikai ar neredzētu drosmi un pašpārliecību." Beļģijas posms mākslinieces dzīvē nozīmīgs arī tādēļ, ka 1937. gadā Antverpenes zviedru jūrnieku baznīcā viņa salaulājas ar gleznotāju Jāni Indusu, vēlākos gados ģimenē piedzimst trīs bērni, no kuŗiem gan

Māksliniece 1944. gada vasarā Rīgā

viens dēls Zviedrijas posmā iet traģiski bojā.

Mākslinieces iespējas un amplitūda ir ļoti plašas. Viņa strādājusi visos žanros – portrets (īpaši jāmin Jāņa Poruka, Alfrēda Kalniņa, Jāzepa Vītola, Raiņa iemūžinājumi), ainava, figurālās kompozīcijas, grāmatu grafika, preses zīmējumi – un ļoti atšķirīgās tehnikās: oforts, akvatinta, litogrāfija, linogriezums, sausā adata, ogle zīmējumi, pastelis, akvarelis. Turklāt savas kompozīcijas viņa darina uz liela izmēra plātnēm, kas ir gan sarežģīti, gan fiziski grūti. Ja gribētu dažos vārdos izteikt Marijas Induss-Mucenieces mākslas būtību, tad, manuprāt, neviena sieviete Latvijas mākslā ar tādu dinamismu un spēku savos grafikas darbos nav risinājusi cilvēka cīņu ar stichiju. Tāpat cilvēka pretošanos un saplūsmi ar darbu, dabu, mīlestību. Marija Induss-Muceniece ir viena no tām latviešu mākslai pie-

ceļā uz Zviedriju, sākas vētra, viss liekais jāmet pāri bortam, bet Marijai Induss-Muceniecei uz vienas rokas ir jaundzimušais bērniņš, otrā – rullis ar pašas darbiem. Protams, ka viņa šķiras no saviem garīgajiem bērniem. 1948. gadā šo drāmatisko epizodi māksliniece ataino vienā no populārākajiem darbiem *Bēgļu laiva* (linogriezums, 90x73, 8).

Un vēlreiz Zenta Mauriņa: "Dziļi satrieca Marijas Induss-Mucenieces nāve. Nebiju ar viņu pēdējos desmit gadus tikusi, tikai apmainījusies dažām vēstulēm. Lai gan viņa bija specializējusies ārzemēs, trīsdesmit gadus dzīvojuši Zviedrijā, neatlaidīgi centusies iegūt mijiedarbību ar zviedru kollegām, vairākkārt ilgu laiku uzturējusies Amerikā, viņai ienākot istabā, ikreiz jutu jūras šalkas, priežu smaržu, pirmatnēju spēku. Tagad no sienas mani raugās dažas viņas gleznas, it kā ar sudraba zīmuli zīmētas. Jūras

Pašportrets. 40. gadu nogalē Zviedrijā (linogriezums, 20x16 cm)

derīgajām, par kuŗas darbiem pozitīvas atsauksmes var lielā skaitā lasīt dažādu zemju preses slejās, turklāt viņas darbi atrodas gan Latvijas, Zviedrijas, Francijas, Dienvidāfrikas, Beļģijas muzeju krājumos, gan privātkolekcijās kā Eiropā, tā Kanādā, ASV un Austrālijā.

Grūti prognozēt, kā būtu spodrinājusies viņas meistarība un savijušās dzīves takas, ja pēc Baigā gada un kuŗa laika dzimtajās mājās viņa nebūtu devusies trimdā. Kā atceras Mariss Vētra grāmatā "Karaļa viesi", tad 1944. gada rudenī Mucenieku divstāvu nams bijis cilvēku pārpilns, ļoti daudziem viņa palīdzējusi sagaidīt aizceļošanas brīdi, bet pati māksliniece – "...viņas lielais augums bij maigi salicis pār trīs dienu vecu zīdāniti." Kad laiva jau ir

ainavai neierobežots plašums, bet vistuvāk man mazs ogle zīmējums – spēcīga, bet izmocīta priede, kuŗai jāieaug kailās klinītīs, tā cīnās, kā mēs visi pirmajos desmit gados esam cīnījusies par spītu auglīgas zemes trūkumam, izstiepti zarus pret sauli. Tas, kas mani viņas gleznās visvairāk saista, ir, ka viņas gleznās var tālu aizstaigāt." (*Laiks*, 1975, 29. janvāris).

Rojā skatāmā ekspozīcija ir mākslinieces trešā peķaŗa izstāde Latvijā (pirmā – Talsu muzejā 2004. gadā, otrā – Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā Rīgā 2006. gadā). Ieskatu, ka tuvākajā laikā jārupējas par viņas darbu pieejamību monografiskā izdevumā. Tas mūsu pašu labad, lai varam tālu aizstaigāt domās, sajūtās, pieredzē, zināšanās.

Bēgļu laiva. 1948 (linogriezums, 90x73,8)

JURIS LORENČS

Šī gada maijā vizītes laikā Latvijā jaunievēlētā Gruzijas prezidente Salome Zurbušvili sniedza interviju *Latvijas Avīzei*, kuŗā, starp citu, teica: “Esmu pirmā Gruzijas prezidente, kas nāk no Eiropas, un vēlos būt pirmā tādas Gruzijas prezidente, kas kā valsts jau pilnībā iekļāvusies vienotajā Eiropā. Šai ziņā vēlos līdzināties jūsu prezidentei Vairai Viķei-Freibergai, kuŗa savas prezidentūras laikā piedzīvoja Latvijas iestāšanos NATO un ES.”

Lai nu gruzīniem veicas! Man bijusi iespēja apmeklēt šo viesmīlīgo zemi gan padomju laikos, gan pavisam nesen. Iespējams, tas ir mans subjektīvais vērtējums, bet nekur citur pasaulē Latviju neciena un nemīl tik ļoti kā Gruzijā. Pa daļai dēļ mūsu sniegtā atbalsta Gruzijas-Krievijas kara laikā, pa daļai vidējās un vecākās paaudzes atmiņu dēļ. Patiesībā tās ir neizskaidrojamas, irracionālas jūtas, kuŗas mēs varbūt tā isti nemaz neesam pelnījuši.

Par savas nākotnes mērķiem Gruzija pasludinājusi integrāciju ES un NATO. Pie valsts un pašvaldību iestādēm plīvo divi karogi – Gruzijas un Eiropas Savienības. Pat savas jaunās pasaules gruzīni ir izgatavojuši, izmantojot ES valstu pasu krāsu un dizainu. Vislielākie nopelni šī politiskā kursa aizsākšanai ir bijušajam prezidentam Mihailam Saakašvilī, kuŗš gan kritis nežēlastībā un patlaban dzīvo trimdā Ukrainā. Pēc viņa iniciatīvas katrā lielākā pilsētā uzbūvētas jaunas policijas, tiesu, prokurātūru un pašvaldību ēkas – interesantas formas betona un stikla konstrukcijas. Tās ir caurredzamas, tāpēc katrs garāmgājējs var novērot pie rakstāmgaldiem sēdošos ierēdņus. Patiesībā šīs būves nav īpaši piemērotas karstajam un saulainajam Gruzijas klimātam, bet arhitekts ar to vēlējis demonstrēt varas pieejamību, atklātību un tuvību tautai.

Vienlaikus nevienā citā bijušajā padomju republikā neesmu novērojis tik pretrunīgu attieksmi pret padomju laiku pagātni. Vēl šodien Gruzijā var sastapt gadus vecākus cilvēkus, kuŗi apgalvos, ka “Stalīns neko nezina par čekistu represijām, viss notika aiz viņa muguras”. Ka Gruzijas neatkarība esot laba lieta, bet viss pārējais, kas sekojis pēc tās – īsta katastrofa. Tik bieži dzirdēts stāsts – padomju laikos dzīve bija vienkārša un droša, ne par ko nebija jāuztraucas, ārsts par brīvu, skolas par brīvu, braucām uz Maskavu skatīties Lielo teātri utt. Bet šodienas jauniešiem ir citas problēmas, un stāsti par padomju laiku “labumiem” tiem šķiet vien sena pasaka. Pašā galvaspilsētas Tbilisi centrā, Rustaveli prospektā, apskatāma piemiņas plāksne ar uzrakstu gruzīnu un angļu valodā: “1956. gada 9. marta padomju represiju upuriem.” Taču patiesībā gruzīniem diezin vai vajadzētu lepoties ar to dienu notikumiem. Masu protesti Tbilisi izcēlās dažas dienas pēc Nīkītas Chruščova runas Kompartijas XX kongresā 1956. gada 25. februārī, kuŗā tika atmaskoti Stalīna noziegumi. Sadur-

Skolēnu goda sardzes Genocīda piemiņas memoriālā Erevānā

smēs ar miliciju gāja bojā vairāki desmiti Stalīna pielūdžēju, ap 200 tika arestēti un vēlāk tiesāti. Gāja laiks, un 1989. gada 9. aprīlī Tbilisi ielās atkal notika sadursmes – tikai tagad jau starp Gruzijas neatkarības pieprasītājiem un padomju armiju.

Gruzijai kaimiņos atrodas vēl viena zeme ar senu vēsturi – Armēnija. Pirmā pasaules valsts, kas pieņēma kristietību jau mūsu ēras 301. gadā. Ja Gruzija šodien viennozīmīgi cenšas orientēties uz Rietumiem, tad Armēnija spiesta lavierēt starp Rietumiem un Krieviju. Arī tādēļ, ka valsts robežu ar Turciju (kas ir pilnībā slēgta) apsargā Krievijas armija. Vēl viens atbalsts – bagātā un politiski ietekmīgā diaspora. Emigrācijas nauda ir tā, kas visus neatkarības gadus sildījusi Armēnijas ekonomiku. No Krievijas naudu savām ģimenēm sūta viesstrādnieki, savukārt Rietumu diaspora nereti bez jebkādiem nosacījumiem nereti pat dāvina naudu senču dzimtenei, pārskaita to valsts budžetā. Ņujorkā dzimušais Džeralds Kafesjans dažādos biznesa un labdarības projektos ieguldīja vairākus simtus miljonu (!) dolaru, tostarp uzbūvēja Erevānas Modernās mākslas muzeju. Pat padomju laikos Armēnijā atgriezās repatrianti no ASV, Francijas, Grieķijas, Tuvajiem Austrumiem, Dienvidamerikas. Atgriešanās process turpinās vēl šodien. Pedējais lielais pieplūdums – bēgļi no kara

plosītās Sirijas, kopskaitā aptuveni 10 000.

Armēnija gan nav tā mierīgākā vieta uz pasaules, kur dzīvot. Gandrīz katru dienu pie starptautiski neatzītās robežas starp Kalnu Karabachas republiku un Azerbaidžānu notiek apšaudes. Armēnijā ik uz soļa jūtama armijas klātbūtne. Pilsētās bieži redzami plakāti – priesteris svētī kaŗavīrus, kaŗavīrs baznīcā, kaŗavīrs skūpsta priesteru pasniegto krustu utt. *De facto* Kalnu Karabacha šodien ir neatkarīga armēņu valsts, kuru *de jure* gan nav atzinusi neviena pasaules valsts, pašu Armēniju ieskaitot. Territorijas ziņā tā ir aptuveni tikpat liela kā Kurzeme, iedzīvotāju skaits – aptuveni 150 000. Atkarota teritorija, kas nonāca Armēnijas kontrolē pēc vairāku gadu (1990 – 1994) ilguša asiņaina kara. Tajā 20 000 armēņu kaŗavīri pārliecināti sakāva 75 000 vīru lielos azerbaidžāņu spēkus, kuŗu pusē kaŗoja arī daudzi turki un čečeni. Bojā gāja ap 8000 armēņu (no tiem 2000 mierīgie iedzīvotāji) un 12 000 azerbaidžāņu kaŗavīru.

Var jautāt – kā gan Armēnijai izdevās noturēties? Ar naftu bagātā Azerbaidžānā ir daudz turīgāka, turpat blakus atrodas Turcija ar savu milzīgo armiju. Atbilde meklējama vēsturē. Līdzīgi kā Izraēlai, arī Armēnijai šodien tiek piedots tas, kas netiktu atļauts citiem. Jo morālais pārākums, vēsturiskā taisnīguma izjūta šajā konfliktā ir armēņu pusē. Pasaule

Kaukaza pretrunu mezgls

Gruzijas galvaspilsētas Tbilisi jaunā arhitektūra

Gruzija, Batumi pludmale

nav aizmirsusi Turcijas varas iestāžu genocīdu pret armēņu tautu 1915. gadā. Toreiz gāja bojā 1,5 miljoni cilvēku, gandrīz visi tagadējās Turcijas teritorijā dzīvojošie armēņi. Bieži esmu domājis – kāpēc ir grūtāk pastāstīt pasaulei par bolševiku zvēribām nekā par nacistu veiktajiem briesmu darbiem? Šķiet, atbildi uz šo jautājumu atradu Genocīda memoriālā Erevānā. Tā bija pirmā masu slepkavība cilvēces vēsturē, kas tika fotografēta. Līdzīgi rīkojās arī nacisti – atšķirībā no čekas bēdēm, kuŗi savus noziegumus rūpīgi slēpa. It īpaši jau tīmekļa laikmetā, kad cilvēki informāciju aizvien biežāk iegūst nevis lasot, bet gan uztver to vizuālos tēlos, šīs apsūdzības fotogrāfiju formā kļūst aizvien spēcīgākas. Armēņu slaktiņa laikā varmākas labprāt pozēja blakus saviem upuriem – gan pirms, gan pēc to noslepkavošanas. Īpaši šausalīgi ir attēli, kuŗos bēdēs un vēl dzīvie upuri kopā raugās kameras objektīvā. Pēc ne-

ilga laika viņi atkal pozēs fotografam – bet nu jau turot rokās nogrieztas cilvēku galvas. Armēņu genocīdu šodien atzina daudzas pasaules valstis, to skaitā Kanada, Vācija, Francija, Krievija, Polija, Zviedrija, Vatikāns, arī Lietuva. Diemžēl ne Latvija. Attiecības ar lielo Turciju šķiet svarīgākas, mūsu amatpersonas pat izvairās lietot vārdus “armēņu genocīds”. Tad kāpēc sagaidām, ka visa pasaule atzīs mūsu mocekļus?

Kalnu Karabachas piemēra uzskatāmā redzami politikas dubultie standarti, pretruna starp nāciju pašnoteikšanās tiesībām un valstu robežu negrozāmības principu. Atcerēsimies, kāda vētra sacēlās, kad tik uzmanīgais Valdis Dombrovskis uz žurnālistu jautājumu, vai Latvija atzītu Katalonijas neatkarību, atbildēja: “Ja process ir likumīgs, kādēļ gan ne?” Konsekvences te nav, parasti uzvar spēcīgākais vai tas, kuŗam ietekmīgi draugi. Ja Kosovas albāņi ir pelnījuši neatkarīgu valsti, ko atzinusi arī Latvija, tad kāpēc ne Azerbaidžānas armēņi?

Tā nu Kaukazs ir un paliek īsts pretrunu mezgls ar lielu konflikta potenciālu. Gruzija raugās uz Eiropu, Armēnija – uz Krieviju, savukārt Azerbaidžāna – uz Turciju. Turpat blakus Abhāzija un Dienvidosetija – formāli neatkarīgas valstis, faktiski Krievijas okupētas Gruzijas teritorijas. Armēnijas un Azerbaidžānas vidū valda saspīlējums, kas brīžam balansē uz jauna kara robežas. Ziemeļos – nemierīgās Krievijas musulmaņu republikas, dienvidos – Turcija un Irāna. Te vietā izteikt komplimentu Latvijas diplomātijai, kuŗai pagaidām izdevies izlavierēt šajā mīnu laukā un uzturēt labas attiecības ar visām trim Kaukaza valstīm. Jautājums – cik ilgi vēl.

Sacikstes brīvā dabā. Armēnija, Erevāna

IEVA FREINBERGA

“Latvietība ne vienmēr ir viegla”

Katrīna Johansone ir Zviedrijas pārstāve Pasaules Dabas fondā – menedžere un speciāliste sadarbībā ar uzņēmumiem. Viņa daudz darījusi arī latviešu sabiedrības labā – bijusi Latviešu skolas valdē un astoņpadsmit gadus rīkojusi latviešu bērnu nometnes Zviedrijā.

Šogad pirmo gadu Katrīna izbauda brīvību tikai piedalīties – kopā ar mazbērnu. Jā, Katrīnai ir četri lieli bērni un mazbērns, un viņa grib palīdzēt savam mazbērnam iemācīties latviešu valodu. Mazbērns ir jau ceturta paudzē latvietis Zviedrijā, jo Katrīnas Johansones tēvam bija viens gads, bet mammai tikai četri mēneši, kad viņi ar savām ģimenēm 1944. gadā aizbēga no okupācijas briesmām Latvijā.

Kā ir uzaugt trimdnieku ģimenē, kad pa visām porām bāž iekšā latvietību? Vai tas kādreiz nav par daudz?

Jā un nē. Omīte mani veda uz nometnēm, tā sākās mana latvietība. Tas bija patīkami, turklāt viņa strādāja par saimnieci virtuvē un ņēma mani līdzī. No trīs gadu vecuma mani jau veda uz latviešu skolu. Tā bija sestdienās, un tolaik tas nešķita forši, jo gribējās būt brīvai, tāpat kā citiem bērniem. To, ka tā ir liela dāvana, spēj novērtēt tikai vēlāk.

Izšķirošais brīdis pienāca, kad man bija trīspadsmit gadu un vajadzēja izvēlēties – būt latvietei

vai ne – ne aizmirst, bet noliegt, ka tā būtu daļa no manas identitātes. Taču man bija viena jauka tante, un viņa teica – nē, tu esi latvietē! Tā, pateicoties viņai un saviem pusauģu draugiem, kas trīspadsmit gadu vecumā man bija ļoti svarīgi, esmu palikusi latvietē. Un tie draugi vēl arvien man ir ļoti tuvi. Tomēr pamats visam ir omīte, kas ar mani pavadīja daudz laika un runāja latviski.

Es piedalījos arī latviešu aktivitātēs, un reiz nāca atskārsme, ka tas ir tik aizraujoši – dejojot latviešu tautasdejas vai sēdēt kopā krodziņā un dziedāt latviešu tautasdziesmas vai ziņģes. Tā kopības sajūta mani ir cieši turējusi latvietībā. Bet man latviskuma kodols, ko gribu nodot bērniem, ir – sajūst to prieku, kas rodas, dziedot tautasdziesmas, dejojot tautasdejas. Tā es viņos varu paturēt latvietību, lai viņi saprot, ka tā ir īpaša dāvana.

Kāpēc ir labi būt latvietim, piemēram, Zviedrijā? Vai tas nav kaut kāds pašmērķis vecākiem un vecvecākiem?

Nē, tas bagātina. Pirmām kārtām valoda ir atslēga visam. Tāpēc tā jāmācās un jābūt pacietīgam, ja arī bērns negrib. Tādējādi tu bērnam uzdāviņi divas pasaules.

Kad atbraucu uz Latviju, vienmēr nejutos te ļoti iederīga, dažkārt jūtu, ka mēs tomēr esam ne daudz citādi vai runājam citādi.

Bet tam var tikt pāri, visam nav jābūt rožainam visu laiku. Tas varbūt ir mazliet sāpīgi, bet tur ir arī kaut kas pozitīvs.

Saviem bērniem mēdzu teikt – omīte bēga no kara, viss bija zaudēts, sadedzis, palicis Latvijā, mantas un draugi, viss gāja bojā. Taču tie, kas mums uzbruka, nav uzvarējuši – mēs uzvarējam. To es mēģinu stāstīt saviem bērniem, lai viņi izjūt, ka latvietība ir gluži vai pienākums. Un tas vienmēr ir viegla.

Cilvēkam ir svarīgi kaut kam piederēt. Vai tu piederi Zviedrijai vai Latvijai? Vai nav grūti sadalīties?

Esmu simtprocentīga latvietē. Tomēr arī jūtu, ka esmu uzaugusi Zviedrijā, ka man ir zviedriskā domāšana – pieņemtās normas: attieksme pret ārzemniekiem, sievietēm un vīriešu līdztiesību, ādas krāsu, ticību, dzimumpiederību. Ikvienam no mums ir sava vērtība – tā domāt Zviedrijā ir norma, tas nav nekas neparasts.

Mēs te, Latvijā, neesam tik brīvi domāšanā?

Nē, kaut gan ne visi, protams. Ļoti bieži Latvijā cilvēkus ieliek rāmjos – sievietēm ir jābūt šādām un vīriešiem – tādiem; tie ir sievietes darbi un tie ir vīriešu darbi; ārzemnieki ir šitādi, arabi tādi un melnie – vēl citādi.

Vai tas ir padomju laika mantojums? Vai cilvēki vienkārši nav redzējuši pasauli?

Varbūt abi. Padomju mantojums ir ietekmējis cilvēkus. Arī tādus, kas ir ceļojoši. Arī man ir daži draugi Latvijā, kuŗu uztvere un domāšana ir citāda, un tas man ir liels brīnums.

Es pati ļoti daudz ceļoju darba dēļ, satieku visādu tautību cilvēkus, un mani ļoti sirsnīgi visur uzņem – vai tā Turcija, Kambodža vai Ķīna! It visur es jūtu, ka mēs esam tādi paši, mums visiem vienādi sāp kāja, mēs milam tāpat, priecājamies tāpat un bēdas mums ir tādas pašas. Jāskatās uz to, kas mūs vieno, nevis uz to, kas šķēļ.

Vai Latvijas latvieši un diasporas latvieši ir vienoti? Vai dažkārt mēs sevi nedomokām ar bezjēdzīgiem aizspriedumiem?

Kad esmu, piemēram, 3x3 saietā, redzu, ka esam ļoti vienoti. Te cilvēki ir atvērti, draudzīgi, mēs cits citu uzrunājam uz “tu”, un tas palīdz iepazīties. Un cilvēki priecājas – ā, tu esi no turienes, tu – no turienes, no Rīgas vai Kataras – o, forši, no Brazīlijas! Te ir līdzīga vērtība, te saviem bērniem un mazbērniem vari dot, un arī pats iegūt – kaut ko cēlāku par ikdienišķo.

Man patīk, ka cilvēki, kuŗus satieku 3x3, uz visu neskatās tik ļoti drūmi, viņi redz arī iespējas kaut ko darīt. Un varbūt mēs varam darīt kopā.

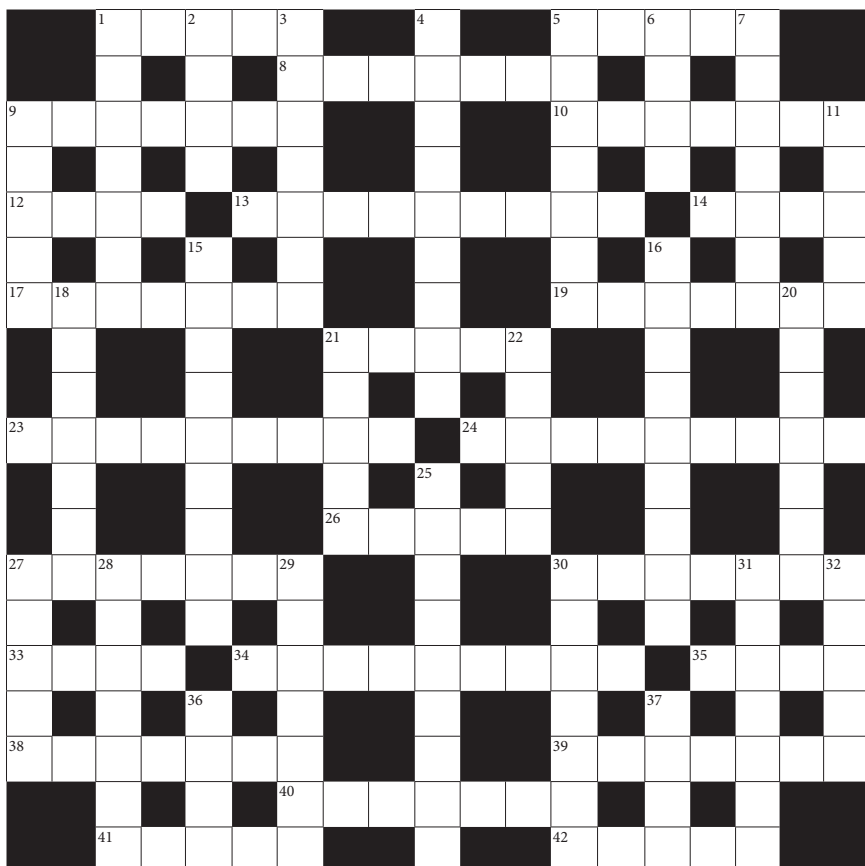
Es strādāju ar vides jautājumiem un satieku cilvēkus, kas nomākti teic – mums ir klimata pārmaiņas, mēs zaudējam bioloģisko daudzveidību, viss ir par vēlu un iet uz galu. Tad es viņiem saku – ir par vēlu būt negatīviem. To mēs varējam darīt pirms piecdesmit gadiem. Tagad mums ir jābūt optimistiem, lai tiktu pāri visiem šķēršļiem.

To pašu es varu teikt par latvietības jautājumiem – domāt gaišāk, draudzīgāk! Cilvēks var iespaidot savu apkārtni – ar pozitīvo vai negatīvo. Saprotu, ka nav viegli būt pozitīvam, ja pašam ir grūti, tomēr esi pateicīgs par to, kas ir, un nebēdā par to, kā nav.

Publikācija tapusi sadarbībā ar portālu latviesi.com.

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

skrimšļu kopums. 4. Uzņēmuma vadītājs. 5. Krodziņš Itālijā. 6. Laukuma mērvienība angļu mēru sistēmā. 7. Kazragi. 9. Pēc neilga laika. 11. Lōpkopis Mongolijā. 15. Ierīce radio-technikā. 16. Vīrieša vārds (febr.). 18. R. Grīnblata balets. 20. Duncī ar trīsšķautņainu asmeni. 21. Zvirbuļveidīgo kārtas putns. 22. Periodisks izdevums. 25. Latviešu dzejnieks (1856-1940). 27. Mēbele. 28. Novada centrs Zemgalē. 29. Sadržīves pakalpojumu sniegšana iedzīvotājiem. 30. Sens rokraksts. 31. Apdzīvota vieta Tukuma novadā. 32. Apdzīvota vieta Jēkabpils novadā. 36. Sena. 37. Pilsēta Vidzemē.

Krustvārdu mīklas

(Nr. 32) atrisinājums

Līmeniski. 4. Kaborverde. 7. Īrija. 8. Korso. 9. Kapteinis. 10. Nevada. 11.

“Aka”. 13. Stelpe. 18. Kalvene. 21. Parūka. 23. Atmata. 24. Gunno. 25. Orts. 26. Kadisa. 28. Operas. 29. Tramīgs. 34. Rātnas. 35. Dao. 37. Verona. 38. Tausakne. 39. Rover. 40. Kaira. 41. Abitūrija.

Stateniski. 1. Kontra. 2. Letika. 3. Krāces. 4. Kakadu. 5. Eksoti. 6. Aslape. 12. Kava. 14. Laineri. 15. Intriga. 16. Bakas. 17. “Būris”. 19. Āmtes. 20. Ātras. 22. Aga. 23. Aso. 27. Emba. 30. Pārdot. 31. Šautra. 32. Seneka. 33. Ankara. 35. Dūksts. 36. Onagra.

Līmeniski. 1. Sens gaismeklis. 5. Kuģa kāpnes. 8. Smieklīga. 9. Asteru dzimtas augs. 10. Valsts galvaspilsēta Eiropā. 12. Laistīt. 13. Persona, kas labo tekstus, rokrakstus. 14. Bangladešas galvaspilsēta. 17. Rauga mīklas cepumi. 19. Tēls A. Dimā romānā “Trīs musketieri”. 21. Latviešu rakstnieks (1883-1940). 23. Liels cauruļvads, kuŗā iepūst šķidrumus, gāze no tam pievienotiem mazākiem cauruļvadiem. 24. Latviešu dzejnieks (1803-1878).

26. Sievietes vārds (martā). 27. Mašīna koku sazāģēšanai dēļos. 30. Garšviela. 33. Mazi bezastes pērtiķi. 34. Pastaiga. 35. Apdzīvota vieta Ventspils novadā. 38. Neizpaužami. 39. Garnele. 40. Spožākā zvaigzne Lielā Suņa zvaigznājā. 41. Posms kādā procesā. 42. Publiska demonstrēšana un vērtēšana.

Stateniski. 1. Uzņēmīga, draiskulīga kalpone veclaiku komēdijās. 2. Stāvoklis sporta spēlēs ar bumbu. 3. Ķermeņa kaulu un

Vēlaties uzzināt
par tautiešiem Lielbritānijā?

www.latviesiem.co.uk

NEKROPOLE

PERSONU, NOTIKUMU UN KĀPU KULTŪRVĒSTURISKA ENCIKLOPĒDIJA

Aicinām atbalstīt virtuālo enciklopēdiju

Nekropole.info

arī materiāli, veicot mērķa ziedojumus.

Šis ir unikāls projekts, kuŗam nav analoga pasaulē. Mēs tveram pasaules aizejošo vēsturi, par centrālo asi, ap kuŗu viss griežas, liekot Latviju.

Tas varbūt ir ambiciozi, bet – kuŗš gan darīs, ja ne mēs paši?!

www.nekropole.info

Par diasporas presi ir jārunā

Zīmīgs virsraksts Ligitas Kovtunas intervijai ar Imantu Parādieku – “Vai no SIF katla tiks arī mums?” (BL nr. 30.). Jau pašā tās sākumā var nojust, ka kaut ko pārsteidzoši pozitīvu nevaram sagaidīt. Pie krūtīm sitam un nožēlojam, ka šogad diasporas presi nekāds atbalsts no valsts netika piešķirts, lai gan tika apgalvots, ka tas ir “nepieņemami”. Pasakot to, uzreiz jūtamies labāk un paliek “vieglāk ap sirdi”? Visam kam pietiek līdzekļu, pat nauda paliek pāri, bet ne diasporas latviešu presi! Runājam gudri, pat pārgudri, runājam netieši, krusām šķērsām un izvairīgi, bet noteikta nākotnes skatījuma kā nav, tā nav. Un par risinošu rīcību nav ko runāt. Pats esmu rakstījis neskaitāmas vēstules arī Latvijas valdības pārstāvjiem, bet saņēmis pārgudras un formālas atbildes. Diemžēl arī no PBLA u. c.

Jūtamies aizmirsti, ja ne apzināti ar nolūku piemirsti. Tas rada sarūgtinājumu. Lasot interviju, izrādās, ka joprojām Latvijā netiek vaļā no slepenības rēga, kas velkas līdzī kā nevēlams draugs vai nedraugs no ne visai senās

pagātnes. Slepenība taču nav raksturīga demokrātiskai valstij.

Bet nav ko tagad lauzt politikos šķēpus un pierādīt savu taisnību, bet jādarbojas. Jā, diasporas prese ir un paliek viens no svarīgākajiem iestādījumiem latvietības un kopības uzturēšanā, veicināšanā un stiprināšanā. Par daudz administrēšanas un par maz ko konkrēti darām, jāvadās pēc veselā saprāta. Un veselais saprāts saka: mūsu avīzes ir jāuztur degpunktā! Jāatbalsta – lasot un abonējot, piedaloties ar rakstiem, visādi citādi atbalstot to, kā katrs no mums varam. Neviens cits mūsu vietā to nedarīs! Ļoti lūdzu šai atbalstā iesaistīties arī mūsu organizācijas – ALA un Brīvības fondu, pie kuŗa šūpuļa esmu stāvējis!

Jānis J. Dimants, Jr., M. D.

VALODAS STŪRĪTIS

Kā ir pareizi?

Mūsu lasītāja jautā: “Vai pareizi jāraksta *plūs* – ar garumzīmi? Izrunājam taču *plus* – isi?”

Ieskatīsimies mūsu “rokasgrāmatā” ALAs 1993. gadā izdotajā Valerijas Bērziņas-Baltiņas un Jāņa Bičola sastādītajā “Latviešu valodas vārdnīcā”. 611. lpp. rakstīts *plūs*, nelok. mat. – vairāk, pieskaitīšana: *viens plūs viens ir divi*; ar *plūs* norāda, ka temperatūra ir virs nulles; *plūs, plūsa*

zīme +. *Vai ieliki plūsus starp saskaitāmām zīmēm?*

Šīs vārdnīcas pamatā ir pirmšķaņa laikā izdotā “Latviešu pareizrakstības vārdnīca”, ko rediģējis un arī korektūru lasījis Jānis Endzelīns. Vēl 2004. gadā “Jumavas” izdotajā “Latviešu valodas pareizrakstības vārdnīcā” lietota “isā” forma – *plus, pluss*. *Laiks* un *Brīvā Latvija* turpina lietot t.s. Endzelīna pareizrakstību.

Red.

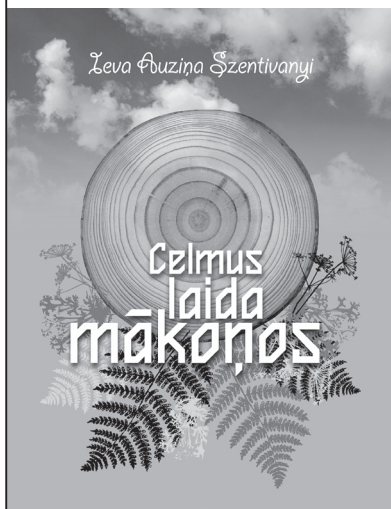
Vēlaties uzzināt
par tautiešiem
Lielbritānijā?

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā
iesniedz ērti arī no sava tālruna!

NĀKUSI KLAJĀ IEVAS AUZIŅAS SZENTIVANYI GRĀMATA „CELMUS LAIDU MĀKOŅOS“

Šī grāmata ir tapusi, lai palīdzētu mums saprast, kā mūsu senči tika galā ar bēdām, likstām un grūto darbu klaušu laikos, kā viņi prata jokot un priecāties, to izsakot tautasdziesmās.

Grāmata noderēs gan jauniešiem, gan arī nobriedušiem lasītājiem.

5. septembrī plkst. 16
Atvērsim grāmatu Rīgas Centrālajā bibliotēkā,
Brīvības ielā 49/51, 2. stāvā

Cena: 25,- USD

Grāmatas Jums piesūtīs pa pastu (t.sk. pasta izdevumi).
Rakstiet Inesei Zaķis 6051A Sun Blvd #604, St. Petersburg, Florida 33715

www.facebook.com/@brivalatvija
www.twitter.com/@briva_latvija

Mājaslapa:

www.brivalatvija.lv

VISAS LATVIJĀ IZNĀKUŠĀS GRĀMATAS
VARAT IEGĀDĀTIES PIE
LIELĀKĀ GRĀMATU TIRGOTĀJA

“LATVIJAS GRĀMATA”

SIA “L. Grāmata”
Rīga, Elijas iela 17, LV-1050
Tāl. +371 67223294
Tālrunis +371 67227248
E-pasts: lgramata@lgramata.lv

RAKSTIET, ZVANIET, UN GRĀMATAS JUMS
PIESŪTĪS PA PASTU

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija: Gertrūdes iela 27, Rīga,
LV-1011 (Darba laiks P.O.: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis (admin.)
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick Northants.
NN6 7TJ. Tāl. 01788823438, fakss 01788822441.
Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas;
pieņem Rietumu abonementus, izņemot
Vācijas un Zviedrijas.

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-internet>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.
Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Ik gadu dāvanā – *Laika* Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā: AS SEB banka, kods UNLALV2X, nr.: LV80UNLA0050016243516, ar piezīmi LAIKS un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu viensleģīgā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm. **Atlaides atkārtotām reklāmām.**

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā – SEB Banka, nr.: LV60UNLA0050018705154, vai, sūtīt naudu vai čeku *Brīvās Latvijas* atbalstam mūsu pārstāvei **Sarmītei Janovskis**, Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick, Northants, NN6 7TJ.

CĒSIS, 2019. GADA 29.-30. SEPTEMBRIS

